

car serà per al qui mana una ocasió de lluir de cara al sud —cal veure que ho haurà fet un servei de l'estat, tota una referència, sense que costi cap diner ni cap compromís concret local al català.

Mentrestant, les associacions catalanes i alguns sindicalistes locals continuaran barallant-se amb els serveis perifèrics de l'estat per aconseguir un ensenyament del català que correspongui al que vol la meitat dels pares d'alumnes del país, és a dir, més del que indiquen els percentatges ridículs d'avui dia. En efecte, ara per ara, l'ensenyament del català no perviu, car el món dels sindicats d'ensenyants en el seu conjunt i les estructures de l'educació nacional, de dalt a baix, s'auto-proclamen bastió dels anomenats "valors de la República", és a dir, de la distorsió d'aquests valors cap a actituds de xovinisme francès, de negació dels drets lingüístics i d'intolerància. Per tant, les guerres de trinxeres sobre aquest front continuaran essent el pa de cada dia de la militància catalana, que hi hagi o no repercussions del que passa a Còrsega. Ara bé, si es compleixen les previsions, a la Universitat de Perpinyà es programarà la construcció imminent d'una Casa dels Països Catalans, decisió presa el 2000 per d'aquí a tres anys, i destinada a acollir de manera digna l'ensenyament i la recerca en temes catalans i els intercanvis en el marc de l'Institut Joan Lluís Vives.

Malauradament, els riscos naturals podrien ser la gran notícia dels pròxims anys. En efecte, ja és hora d'esperar, amb angoixa i curiositat, el pròxim aiguat i les destrosses programades per a una ordenació del territori i un creixement urbà aberrants i temeraris a molts indrets, amb els llocs amenaçats coneguts. Si no passa d'aquí a pocs anys, no pot tardar, ja que han passat seixanta anys des del famós "Aiguat del 40", que va durar tres dies, l'octubre del 1940, i amb què es van enregistrar, el dia de més pluja, 1.000 l/m² de pluja al Vallespir, la qual cosa va provocar la mort de dues-centes persones i unes destrosses impressionants. Els especialistes no s'acaben de posar d'acord sobre el termini de l'ocurrència probable: els uns creuen que seria d'un mig segle, i els altres, d'un segle. Dit d'una altra manera, aviat toca; és el que diu la memòria popular, quan passen cinquanta anys, un aiguat s'apropa.

Més a prop. El TGV serà en procés de realització cap al 2004-2005. La perforació del túnel sota l'Albera i la construcció de la línia, d'una banda a l'altra de la frontera, centraran l'atenció i les polèmiques. Lamentarem els retards de les obres i el seu sobrecoast, que les instàncies oficials carregaran a l'esquena de les manifestacions ecologistes i de les oposicions dels municipis afectats pel

traçat, sense que ens confessin que ja portarem uns deu anys de retard per les pròpies tergiversacions i per absència de coordinació en l'àmbit dels estats. Ara bé, ja abans que circuli, aquest TGV ens haurà canviat la vida, relativitzant les distàncies reals i creant noves proximitats i noves estratègies individuals i col·lectives. L'any 2000, cap al nord ja tenim París a només sis hores de tren de Perpinyà (quan calia fins fa poc una llarga nit de trajecte), i aviat el tindrem a només quatre hores. Cap al sud, Barcelona serà a tocar i anar a València ja no semblarà una expedició llunyana. El món dels Països Catalans serà més real i caldrà començar a explicar als joves dels instituts què passava quan hi havia una frontera hermètica al sud de Perpinyà i uns *blaveros* incultes al nord d'Alacant. A l'agost, tots plegats, joves i vells, començarem a la capital del Conflent o al nou edifici de la granja rehabilitada de Sant Miquel de Cuixà el cicle dels homenajes als fundadors de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada, que continuarà funcionant amb uns participants de 25 anys de mitjana d'edat que vindran, com sempre, de tots els Països Catalans.

Joan Becat

ICRECS, Institut Català de Recerca en Ciències Socials de la Universitat de Perpinyà, membre numerari del IEC

Nou cicle per a l'economia andorrana

L'economia andorrana ha entrat durant l'última dècada en la fase de maduresa d'un cicle llarg de desenvolupament. Aquest cicle es va iniciar fa uns seixanta anys, quan a Andorra va començar la transició d'una economia bàsicament agropastoral a una economia de serveis. Si bé durant tot aquest període l'economia andorrana ha conegut diversos cicles conjunturals lligats a les economies veïnes, observem que el cicle es-

tructural que estem tancant els darrers anys ha conegut tres grans fases: una fase de llançament (1940-1960), durant la qual s'assenta la lògica del creixement econòmic i es defineixen les bases sobre les quals reposarà; una fase de creixement (1960-1991), en què l'expansió de l'economia andorrana ha estat espectacular, amb una transformació profunda de les estructures econòmiques, socials i culturals, i una fase de maduresa (a partir del 1991), que s'ha superposat a un cicle

econòmic conjuntural favorable durant la segona part de la dècada.

Avui dia es pot formular la hipòtesi segons la qual Andorra està esgotant un model de desenvolupament econòmic-social i està iniciant un nou cicle. El cicle estructural que tanca aquests anys s'ha fonamentat principalment en els factors següents: diferencial fiscal important i diferencial de preus significatiu respecte als països veïns; disponibilitat de productes difícils de trobar als països veïns;

existència de franquícies turístiques relativament elevades; marc natural privilegiat i preservat; disponibilitat de mà d'obra poc qualificada; estructura de la població molt jove i taxa d'activitat elevada; legislació social poc desenvolupada; cost de la mà d'obra relativament baix; existència d'una certa dinàmica d'empresaris; poca disponibilitat de terrenys privats i edificables (cosa que ha provocat unes transferències de capital importants per als propietaris originàriament agricultors o ramaders i que, de retruc, ha facilitat el desenvolupament de la banca andorrana); pressupostos públics en fort creixement, alimentadors de l'economia nacional, i liberalisme econòmic com a regla de gestió pública.

Indicis de la nova etapa. Els principals elements que ens permeten diagnosticar el final d'aquest cicle són d'ordre econòmic, social i fins i tot cultural, i es poden resumir en deu punts significatius:

1. El diferencial de preus entre Andorra i els seus veïns és cada vegada més baix.

2. La disponibilitat de productes i serveis és general als països veïns i Andorra no presenta cap avantatge competitiu en aquest sentit, ni tampoc pel que fa a la qualitat del servei prestat.

3. El creixement desordenat i descontrolat ha provocat grans danys en el marc natural privilegiat d'Andorra. Avui, tant la societat civil andorrana com els representants de les administracions central i locals estan prenent nombroses mesures correctives i preventives.

4. La disponibilitat de mà d'obra és cada vegada més difícil, i el seu cost té tendència a augmentar. Aquest efecte, que penalitza l'empresa a curt termini, sembla paradoxalment positiu, ja que incita els empresaris a ser més exigents sobre les qualificacions, l'experiència i el perfil dels candidats i també a valorar millor el corresponent valor afegit potencial aportat per la millora de la qualitat.

5. La transformació de l'estructura d'edat de la població i la tendència de moltes persones immigrades a Andorra a tornar al seu país d'origen en arribar a la jubilació exigirà la presa d'una sèrie de mesures importants, entre les quals, ben segur, una alça notable de les cotitzacions socials.

6. El debat sobre la fiscalitat directa ha

deixat de ser un tema tabú i avui es debat sobre els avantatges que podria aportar per a Andorra, en certes condicions, la implantació d'una fiscalitat d'aquest tipus.

7. El desenvolupament necessari de la legislació social: bona part dels empresaris són conscients d'aquesta necessitat i fins i tot anticipen obligacions legals en termes, per exemple, de condicions de treball, de remuneracions o de formació de personal. La recent signatura de la Carta Social Europea per Andorra és significativa d'una presa de consciència col·lectiva de la necessitat d'avançar en aquest camp.

ACTUAL

Mes enllà del mite del gran supermercat, caldra que Andorra opti per la qualitat.

8. Una visió més freqüent de l'empresa com una entitat que no es limita a la creació de riquesa, sinó que també té una responsabilitat social i ambiental. Sembla que entre els empresaris andorrans creix una tendència a integrar els factors socials, culturals i mediambientals en les preses de decisió. En altres termes, la dinàmica empresarial es veu enriquida en la presa de decisions, considerant cada vegada més l'empresa com un sistema integral de gestió. Una tendència que també es detecta és l'increment de les preocupacions dels empresaris sobre el llarg termini: la noció de planificació estratègica s'està, doncs, desenvolupant.

9. Aquest concepte de planificació es-

tràtica també ha entrat, almenys conceptualment, en l'àmbit de la gestió pública. Ja des dels anys 93-94 s'ha dut a terme una àmplia reflexió associant tots els sectors de la societat andorrana i redactant el Pla Estratègic i el Pla d'Accions. Si bé aquests no s'han desenvolupat, la seva existència evidencia la presa de consciència i la voluntat de l'estat de no limitar-se a gestionar pensant en el curt termini.

10. L'encaix a Europa i la integració d'Andorra en el concert internacional representa una preocupació central dels poders públics, però també de la societat civil. Tothom vol defensar la particularitat i la identitat d'Andorra, però també tothom és conscient de la imperativa necessitat de compatibilitzar aquesta idiosincrasia amb les regles del joc europeu.

Pensem que la nova fase de llançament que ara s'està generant ha de reposar sobre un enfocament diferent, tant de la gestió pública com de la gestió privada, i haurà d'integrar de manera més complexa i més completa els factors ambientals, econòmics, socials i culturals.

Així, doncs, podem dir que els principals reptes de la societat i de l'economia andorrana, la resolució dels quals caracteritzarà el nou cicle en certa manera ja iniciat, són els següents:

1. Integrar la població immigrant.

2. Compatibilitzar l'activitat econòmica amb la preservació del medi natural i del progrés humà.

3. Assentar les bases d'un desenvolupament pensant en les generacions futures.

4. Optar per la qualitat com a atractiu principal d'Andorra.

5. Emmarcar l'activitat dins la societat de la informació, i potenciar les noves tecnologies com un factor de desenvolupament econòmic, social i cultural.

6. Promoure una activitat que es desenvolupi en harmonia amb la lògica de la construcció europea, obtenint d'aquesta manera el reconeixement internacional d'Andorra, no solament com un estat de dret, sinó també com una nació que sap defensar les seves particularitats i que és respectuosa i digna dels grans principis i valors que guien Europa.

Gerard Martínez
Economista